

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 23. novembrī
(OR. en)

15741/23

Starpiestāžu lieta:
2023/0099(NLE)

EDUC 459
DIGIT 273
JEUN 272
EMPL 584
SOC 813

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Padomes Ieteikums par galvenajiem sekmīgu digitālo izglītību un digitālo mācību veicinošajiem faktoriem

Pielikumā pievienots tematā minētais ieteikums, ko Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) pieņēma 2023. gada 23. novembra sanāksmē.

Padomes Ieteikums

par galvenajiem sekmīgu digitālo izglītību un digitālo mācību veicinošajiem faktoriem

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 165. un 166. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

TĀ KĀ:

1. Eiropadomes 2023. gada 9. februāra secinājumos ¹ ir uzsvērts: lai novērstu darbaspēka trūkuma un nodarbinātības pārveides radītās grūtības – tostarp demogrāfisko problēmu kontekstā –, būtu jāveic drosmīgākas un daudz vērienīgākas darbības nolūkā turpināt attīstīt prasmes, kas nepieciešamas zaļās un digitālās pārkārtošanās nodrošināšanai, izmantojot izglītību, mācības, kvalifikācijas celšanu un pārkvalifikāciju.

¹ EUCO 1/23.

2. Izglītībai un mācībām ir būtiska nozīme, lai Eiropa kļūtu saliedētāka, vienlīdzīgāka, iekļaujošāka, digitālāka, ilgtspējīgāka, konkurētspējīgāka, inovatīvāka, zaļāka un noturīgāka un lai nodrošinātu iedzīvotāju personīgo izaugsmi, labbūtību un spēju pielāgoties mainīgajam darba tirgum un tajā darboties, kā arī aktīvi un atbildīgi iesaistīties pilsoniskajā dzīvē. Šajā saistībā Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) ² sekmē Eiropas sadarbību, lai turpmāk veicinātu izglītības un mācību sistēmu attīstību dalībvalstīs. Šo sistēmu mērķis ir nodrošināt visu iedzīvotāju personisko, sociālo un profesionālo izaugsmi, vienlaikus veicinot demokrātiskās vērtības, vienlīdzību, sociālo kohēziju, aktīvu pilsoniskumu un starpkultūru dialogu, kā arī ilgtspējīgu ekonomisko labklājību, zaļo un digitālo pārkārtošanos un nodarbināmību.
3. Covid-19 pandēmija akcentēja vajadzību uzlabot izglītības un mācību sistēmu digitālo gatavību noturības, tiesiskuma, līdztiesības, kvalitātes, iekļautības, pieejamības un drošības ziņā. Strauji progresējošo tehnoloģisko pārmaiņu dēļ ir nepieciešama antropocentriska digitālā pārveide un izglītības un mācību sistēmas, kas ir piemērotas digitālajam laikmetam. Lai risinātu šos uzdevumus, Komisija pieņēma Digitālās izglītības rīcības plānu 2021.–2027. gadam ³. Rīcības plāna mērķis ir novērst digitālo plaisu un nevienlīdzību izglītībā un mācībās, un tajā uzsvērts tehnoloģiju potenciāls veicināt pieejamāku, drošāku, elastīgāku, personalizētāku un uz izglītojamo orientētu mācīšanu un mācīšanos.

² OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.

³ COM(2020) 624 final.

4. Rīcības plāna pirmajā stratēģiskajā prioritātē – augstas veiktspējas digitālās izglītības ekosistēmas attīstības veicināšana – ir uzsvērtā nepieciešamība saskaņoti un ilgtspējīgi stiprināt izglītības un mācību sistēmu digitālās spējas un noturību. Šajā nolūkā rīcības plānā ir noteikti tādi veicinošie faktori kā attiecīga infrastruktūra, savienojamība un digitālās spējas, un tie ir sīkāk izklāstīti Padomes secinājumos par digitālo izglītību Eiropas zināšanu sabiedrībā ⁴.
5. Lai efektīvi īstenotu šos veicinošos faktoros, ir nepieciešama rīcība, kas sniedzas tālāk par izglītības un mācību ministrijām. Šajā sakarā Komisija 2022. gadā veica strukturētu dialogu ar dalībvalstīm par digitālo izglītību un prasmēm. Pēc ministru debatēm, kas notika Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes 2021. gada novembra sanāksmē un kurās tika atspoguļota nepieciešamība pēc visu valdības iestāžu mēroga pieejas, dalībvalstis izvirzīja savus pārstāvjus augsta līmeņa nacionālo koordinātoru grupā; viņu uzdevums ir pārstāvēt savas valsts attiecīgās struktūrvienības, kas ir atbildīgas par dažādiem digitālās izglītības, digitālo mācību un prasmju aspektiem (tai skaitā izglītību, darbaspēku, digitālo jomu, kultūru, rūpniecību un finansēm). Strukturētā dialoga rezultāti ⁵ izcēla vairākas kopīgas problēmas, ar kurām dalībvalstis saskaras savu izglītības un mācību sistēmu digitālajā pārveidē, un apliecināja, ka Savienības līmenī ir jāapmainās ar paraugpraksi.

⁴ OV C 415, 1.12.2020., 22. lpp.

⁵ 3. pielikums Komisijas dienestu darba dokumentā SWD(2023) 205 final.

6. Eiropas sociālo tiesību pīlāra ⁶ pirmajā principā ir noteikts, ka “īkvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgo un profesionālo izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi mainīt darbu darba tirgū”. Vienmēr būtu jāgarantē tiesības uz izglītību, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā un aizsargātas ar to. Tāpat Padomes ieteikumā, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem ⁷, dalībvalstis tiek aicinātas garantēt efektīvu un brīvu piekļuvi izglītībai un skolas nodarbībām bērniem, kam vajadzīga palīdzība, proti, bērniem, kuri ir pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam.
7. Eiropas Prasmju programmā ⁸ ir izklāstītas darbības, kuras jāveic, lai palīdzētu iedzīvotājiem un uzņēmumiem pilnveidot esošās un iegūt jaunas prasmes un tās izmantot, tādējādi stiprinot ilgtspējīgu konkurētspēju un veidojot noturību pret krīzēm, pamatojoties uz Covid-19 pandēmijas laikā gūtajām atziņām. Padomes Rezolūcijā par jaunu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem 2021.–2030. gadam ⁹ pievērsta uzmanība formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās iespējām pieaugušajiem mūžizglītības perspektīvā.

⁶ OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.

⁷ Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem (OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp.).

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ OV C 504, 14.12.2021., 9. lpp.

8. Katram Eiropas pilsonim vajadzētu būt piekļuvei digitālajai izglītībai, kas ļauj viņam pilnveidot zināšanas, prasmes un kompetences, kuras vajadzīgas aktīvai dalībai mūsdienu arvien digitālākajā sabiedrībā. Digitālās desmitgades politikas programmā 2030. gadam ¹⁰ ir izklāstīts plāns, kā līdz 2030. gadam panākt iekļaujošu, cilvēkcentrētu ES sabiedrības un ekonomikas digitālo pārveidi. Tas ietver pārvaldības un ziņošanas sistēmas izveidi kopā ar dalībvalstīm, lai sasniegtu attiecīgos Savienības līmeņa mērķrādītājus attiecībā uz digitālo desmitgadi, piemēram, panākt vispārēju savienojamību (gigabitu platjosla ikvienam un 5G visur, pat lauku un attālos apvidos). Šo iniciatīvu mērķis ir novērst esošās digitālās plaisas, kas pastāv savienojamības un prasmju ziņā, veicinot rīcību un ieviešot nepieciešamos mazināšanas pasākumus. Šajā sakarā 2022. gada Eiropas deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei ¹¹ ir uzsvērtā nepieciešamība sekmēt un atbalstīt centienus visām izglītības un mācību iestādēm nodrošināt digitālo savienojamību, infrastruktūru un rīkus.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu “Digitālās desmitgades ceļš” 2030. gadam (OV L 323, 19.12.2022., 4. lpp.).

¹¹ OV C 23, 23.1.2023., 1. lpp.

9. Šajās iniciatīvās ir uzsvērts, ka sekmīga digitālā izglītība un digitālās mācības ir saistītas ar plašāku un labāku mācīšanās un mācīšanas iespēju radīšanu ikvienam digitālajā laikmetā. Digitālie risinājumi pēdējos gados Savienībā ir padarījuši izglītības un mācību sistēmas pieejamākas. Digitālajiem resursiem ir potenciāls pārvarēt ģeogrāfiskās atšķirības. Digitālie kopresursi ¹² jo īpaši var sniegt būtiskus ieguvumus, piemēram, stratēģisko autonomiju, mazākas izmaksas un lielāku pārredzamību. Tomēr pasaulē, kas strauji attīstās, ir svarīgi pastāvīgi uzlabot izglītības un mācību efektivitāti un lietderību un atbalstīt jaunas mācīšanas un mācīšanās pieejas, tostarp, izmantojot esošos un jaunos digitālos risinājumus. Turklāt ir svarīgi, lai izglītojamie izprastu pamatā esošo tehnoloģiju darbību un pilnveidotu prasmes un kompetences radošai, drošai, ētiskai un atbildīgai digitālo tehnoloģiju izmantošanai.
10. Padomes secinājumos par digitālo izglītību Eiropas zināšanu sabiedrībā ¹³ ir uzsvērts, ka digitālo tehnoloģiju plaša izplatīšana un piekļuve internetam rada jaunas iespējas kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām Eiropā. Digitālā izglītība, kas ir kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības un mācību neatņemama sastāvdaļa, var papildināt mācīšanu klātienē un palīdzēt uzlabot izglītības saturu un pedagoģijas pieejamību, nodrošināt sociālo iekļaušanu un efektīvāku kompetenču apguvi, veicinot panākumus izglītībā ikvienam.

¹² “Digitālie kopresursi” ir jēdziens, kas attīstās, un tos kopumā var definēt kā nekonkurējošus un neekskluzīvus digitālos resursus, kuriem raksturīga kopīga ražošana, uzturēšana un pārvaldība. Tie cita starpā ietver atvērtā pirmkoda programmatūru, atvērtos datus, atvērtos standartus, atvērtas mākslīgā intelekta bibliotēkas un atvērtu saturu.

¹³ OV C 415, 1.12.2020., 22. lpp.

11. Tajā pašā laikā jaunās un topošās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgais intelekts (MI), ātri ienāk mācību vidē, līdzī nesot ne vien potenciālās iespējas, bet arī riskus, piemēram, kiberdraudus. Tāpēc ir ļoti svarīgi palīdzēt izglītības un mācību iestādēm un neformālās izglītības iestādēm, kā arī skolotājiem, pasniedzējiem un citiem izglītības darbiniekiem labāk izprast šos rīkus un to, kā tos pārliecinoši un droši izmantot, lai sekmētu mācīšanu un mācīšanos. Tas ietver izpratni par to, kā attiecīgie Savienības tiesību akti digitālajā jomā, piemēram, gaidāmais Mākslīgā intelekta akts ¹⁴ un Digitālo pakalpojumu akts ¹⁵, kā arī tādas iniciatīvas kā Eiropas Datu stratēģija ¹⁶, var ietekmēt mācīšanas un mācīšanās praksi. Līdztekus Komisijas Digitālās izglītības rīcības plāns uzlabo iedzīvotāju, jo īpaši bērnu un jauniešu, kā arī organizāciju, jo īpaši MVU, izpratni par kiberdrošību. Izglītība un mācības, kā arī izpratnes veicināšana ne tikai aizsargās pret kiberdraudiem, bet arī palīdzēs attīstīt un dažādot kiberdrošības darbaspēku, papildinot Kiberdrošības prasmju akadēmijas iniciatīvas centienus.
12. Mūžizglītības perspektīvā digitālo tehnoloģiju izmantošana mācīšanas un mācīšanās pieejamības un kvalitātes uzlabošanai ir būtiska visos izglītības un mācību līmeņos un veidos, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes, pamatzglītības un vidējās izglītības līdz profesionālajai izglītībai un apmācībai, augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai.

¹⁴ COM(2021) 206 final.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277, 27.10.2022., 1. lpp.).

¹⁶ COM(2020) 66 final.

13. Vairākos Padomes ieteikumos ir uzsvērts, cik svarīgi ir visi izglītības un mācību līmeņi un veidi attiecībā uz atveseļošanu un taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku. Tādējādi Padomes Ieteikumā par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ¹⁷ ir ierosināts mūsdienām pielāgots Savienības politikas redzējums par PIA, tostarp par tās digitalizāciju un jaukta tipa mācīšanās izmantošanu, un Padomes Ieteikumā “Veidot tiltus efektīvai sadarbībai augstākās izglītības jomā Eiropā” ¹⁸ ir atzīts, ka spēcīgas, savstarpēji savienotas augstākās izglītības iestādes ir viens no svarīgiem instrumentiem, ar kura palīdzību pievērsties ar zaļo un digitālo pārkārtošanos saistītām problēmām.
14. Turklāt Padomes ieteikuma “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem” ¹⁹ mērķis ir sniegt pieaugušajiem ar zemu kvalifikāciju elastīgas iespējas uzlabot viņu pamatprasmes un turpināt prasmju uzlabošanu, tai skaitā digitālo kompetenci, kas atbilst darba tirgus un aktīvas dalības sabiedrībā prasībām. Tas tiek īstenots praksē, izglītību un mācības īstenojot atbilstošā mācību vidē, kurā kvalificēti skolotāji un pasniedzēji izmanto pieaugušajiem domātas mācību metodes un lieto digitālās mācīšanās iespējas.

¹⁷ Padomes Ieteikums (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (OV C 417, 2.12.2020., 1. lpp.).

¹⁸ Padomes Ieteikums (2022. gada 5. aprīlis) “Veidot tiltus efektīvai sadarbībai augstākās izglītības jomā Eiropā” (OV C 160, 13.4.2022., 1. lpp.).

¹⁹ Padomes Ieteikums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem” (OV C 484, 24.12.2016., 1. lpp.).

15. Skolotāji un pasniedzēji ir arī īpaši nozīmīgi procesa dalībnieki, un viņi būtu jāuzskata par galvenajiem un uzticamiem partneriem sekmīgā digitālajā pārveidē, jo viņi ir izglītības un mācību virzītājspēks ²⁰. Tādēļ viņi ir cieši jāiesaista digitālo tehnoloģiju ieviešanā un jāapspriežas ar viņiem, kā arī jāaprīko un jāapgādā ar nepieciešamajām prasmēm un kompetencēm, kas vajadzīgas to efektīvai izmantošanai. Viņiem ir vajadzīgs atbalsts, ko sniedz ar visaptverošu pieeju sākotnējai izglītībai, ievadīšanai profesijā un pastāvīgai profesionālajai attīstībai. Ieteicams arī iestrādāt jaukta tipa mācīšanās pieejas, tostarp to, kā droši un ētiski darboties digitālajā vidē ²¹. Turklāt pedagogu digitālā kompetence un digitālā infrastruktūra, rīki un resursi ir būtiski, lai stiprinātu ilgtspējību veicinošu mācīšanu un mācīšanos ²².
16. Reaģējot uz vajadzību pēc pieejamas, kvalitatīvas un iekļaujošas digitālās izglītības un digitālajām mācībām, šajā ieteikumā būtu jāpievēršas šādiem galvenajiem veicinošajiem faktoriem: i) stratēģiska pieeja digitālajai izglītībai un prasmēm, ii) visu valdības iestāžu mēroga pieejas koordinēšana un daudzu ieinteresēto personu iesaiste, iii) izglītības un mācību iestāžu, vadītāju un mācībspēku un atbalsta personāla spēju veidošana, un iv) uz ietekmi vērsti ieguldījumi.
17. Šajā ieteikumā pilnībā ir ievēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi. Lēmumus par to, kā ieteikumu īstenot, dalībvalstis pieņems atbilstoši saviem apstākļiem.

²⁰ Padomes secinājumi par Eiropas skolotājiem un pasniedzējiem nākotnei (OV C 193, 9.6.2020., 11. lpp.).

²¹ Padomes Ieteikums (2021. gada 29. novembris) par jaukta tipa mācīšanās pieejām kvalitatīvai un iekļaujošai pamatizglītībai un vidējai izglītībai (OV C 504, 14.12.2021., 21. lpp.).

²² Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai (OV C 243, 27.6.2022., 1. lpp.).

IESAKA DALĪBVALSTĪM:

1. Vienoties, vēlams, izmantojot visu valdības iestāžu mēroga pieeju un iesaistot galvenās ieinteresētās personas, par saskaņotām un konsekventām valsts un attiecīgā gadījumā reģionālām stratēģijām vai stratēģiskām pieejām attiecībā uz digitālo izglītību un prasmēm un kompetencēm, kas izstrādātas, vēl vairāk nostiprinātas vai atjauninātas, iedvesmojoties no šā ieteikuma principiem, un uzraudzīt to efektivitāti un ietekmi. Īstenojot savas stratēģijas vai stratēģiskās pieejas, dalībvalstīm iesaka:
 - a) integrētā veidā noteikt vai pārskatīt valsts mērķus attiecībā uz galvenajiem veicinošajiem faktoriem, kas sekmē izglītības un mācību sistēmu digitālo pārveidi un digitālo prasmju un kompetenču pilnveidi, un nodrošināt to regulāru pārskatīšanu un atjaunināšanu;
 - b) attiecīgā gadījumā valsts mērķos ņemt vērā Komisijas Digitālās izglītības rīcības plāna 2021.–2027. gadam stratēģiskās prioritātes; ja iespējams, balstīties uz šo procesu, lai sniegtu informāciju valstu ceļvežos, kas dalībvalstīm jāiesniedz saskaņā ar Digitālās desmitgades politikas programmu 2030. gadam;
 - c) izmantojot mūžizglītības pieeju, veikt regulārus digitālās izglītības politikas un prakses ietekmes novērtējumus, tostarp attiecībā uz līdzdalību skolās, mācību rezultātiem, pieejamību un iekļaušanu, līdztiesību un labbūtību, un izstrādāt pētījumus par šiem tematiem, izvairoties no papildu administratīvā sloga.

2. Palielināt digitālās izglītības un digitālo mācību politikas efektivitāti, lietderību un noturību, veicinot sinerģiju un koordināciju visos publiskās pārvaldes līmeņos un cenšoties īstenot visu valdības iestāžu mēroga un daudzu ieinteresēto personu pieeju. Dalībvalstīm jo īpaši iesaka:
- a) veicināt regulārus dialogus starp dažādajām valdības daļām, kas attiecīgos līmeņos saskaņā ar valsts izglītības un mācību sistēmu struktūru ir iesaistītas digitālās izglītības un digitālo mācību nodrošināšanā;
 - b) veicināt ieinteresēto personu un sociālo partneru strukturālo iesaisti digitālās izglītības un digitālo mācību politikas izstrādē, efektīvu digitālās izglītības risinājumu un standartu sagatavošanā un attīstības, īstenošanas un izvērtēšanas procesos. Pienācīga uzmanība būtu jāpievērš to personu aktīvai līdzdalībai, kurām nav oficiālu pārstāvības struktūru (tie ir, piemēram, vecāki un izglītojamie), un dažādu sociālekonomisko un vecuma grupu, nozaru un teritoriālo kontekstu iekļaušanai;
 - c) veicināt ilgtspējīgu sadarbību un apmaiņu ar privāto sektoru un tehnoloģiju nodrošinātājiem, tostarp izglītības tehnoloģiju nodrošinātājiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un jaunuzņēmumiem, tādu risinājumu izstrādē, kuros atspoguļojas Savienības vērtības un principi, ietverot digitālo suverenitāti, digitālos kopresursus, sadarbību, standartizāciju, drošību, datu privātumu, pārredzamību un intelektuālā īpašuma tiesības, kā arī retu resursu un enerģijas ilgtspējīgu izmantošanu digitāliem mērķiem, piemēram:
 - i) atbalstot digitālās izglītības rīku un tehnoloģiju izstrādi un testēšanu, kā arī pētījumus par digitālās izglītības risinājumu kvalitāti, iekļautību, piekļūstamību un ietekmi, tostarp tādu risinājumu, kuru pamatā ir jaunās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgais intelekts, iegremdējošās tehnoloģijas, piemēram, virtuālā realitāte, paplašinātā realitāte, pagarinātā realitāte (*eXtended Reality*), robotika, metaversa un atvērtā pirmkoda alternatīvas digitālās izglītības rīkiem;

- ii) attiecīgā gadījumā veicinot publiskā un privātā sektora partnerības digitālās izglītības risinājumu izstrādei un ieviešanai;
 - d) iesaistīties mācīšanās no līdzbiedriem procesā, prakses apmaiņā un koordinācijā, tostarp starp dažādām politikas jomām, Eiropas un starptautiskā līmenī, gan attiecībā uz iespējām, gan attiecībā uz riskiem, ko rada digitālo ierīču izmantošana izglītībā, lai rastu kopīgus risinājumus starpvalstu izaicinājumiem ²³.
3. Veicināt izglītības un mācību iestāžu vadītāju, mācībspēku un atbalsta personāla digitālo apmācīšanu un sekmēt viņu spēju veidošanu. Dalībvalstīm jo īpaši iesaka:
- a) veikt atbilstīgus pasākumus, lai atbalstītu visus skolotājus un mācībspēkus digitālo tehnoloģiju integrēšanā pedagoģiskajā procesā, proti, digitālo tehnoloģiju izmantošanā mācīšanas, mācīšanās un novērtēšanas procesā atbilstoši vecumam, ja tas varētu sniegt pievienoto vērtību. Minētais atbalsts varētu ietvert, piemēram, šādus elementus:
 - i) nodrošināt skolotājiem vairāk iespēju, iesaistot viņus lēmumu pieņemšanā par digitālā aprīkojuma integrēšanu mācīšanas un mācīšanās procesā un par digitālās izglītības satura atlasī, izstrādi un novērtēšanu;
 - ii) veicināt digitālās pedagoģijas ieviešanu visās skolotāju sākotnējās izglītības programmās, kas paredzētas topošajiem skolotājiem, atbalstīt minēto programmu nodrošinātājus ar šajā nolūkā nepieciešamajiem resursiem un aprīkojumu un ES līmenī sadarboties, apmainoties ar labu praksi attiecībā uz skolotāju digitālās pedagoģijas mācību programmu izstrādi, īstenošanu un novērtēšanu;

²³ Padomes secinājumi par atbalstu labbūtībai digitālajā izglītībā (OV C 469, 9.12.2022., 19. lpp.).

- iii) aktīvi mudināt jau strādājošos skolotājus un mācībspēkus profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas procesā attīstīt un uzlabot savas digitālās prasmes un kompetences;
 - iv) nodrošināt un atzīt elastīgus, pieklūstamus un inovatīvus formātus digitālo prasmju pilnveidošanai, piemēram, mācības tiešsaistē, īsus kursus, kuru rezultātā var iegūt mikrokvalifikācijas, valsts un starptautiskas darbinieku apmaiņas un mācīšanos no līdzbiedriem, un popularizēt sadarbības projektus, tīklus un prakses un pētniecības kopienas;
 - v) apmainīties ar labu praksi un pieredzi digitālās pedagoģijas jomā, izmantojot valsts un ES līmeņa programmas un iniciatīvas, piemēram, “*Erasmus+*” skolotāju akadēmijas;
 - vi) ņemt vērā vajadzību pēc digitālā komforta mācīšanas un mācīšanās procesā un atbalstošu digitālās mācīšanas un mācīšanās pieeju un vides izstrādi visiem izglītības un mācību līmeņiem un veidiem, ņemot vērā digitālo tehnoloģiju pārmērīgas izmantošanas un ļaunprātīgas izmantošanas risku;
- b) mudināt izglītības un mācību iestādes sekmēt izglītības un mācību digitālo pārveidi, piemēram:
- i) veicinot spēju veidošanu un tādu gan valsts, gan Eiropas sistēmu un pašnovērtējuma rīku izmantošanu kā *SELFIE* (pašnovērtējuma rīks, kas radīts, lai skolām palīdzētu ieviest digitālās tehnoloģijas mācīšanas, mācīšanās un skolēnu novērtēšanas procesā, pamatojoties uz *DigCompOrg* sistēmu skolu vadītājiem), *SELFIEforTEACHERS* (kura pamatā ir *DigCompEdu* sistēma), *SELFIE* ar darbu saistītām mācībām un *HEInnovate* (pašnovērtējuma rīks augstākās izglītības iestādēm) nolūkā noteikt iestāžu vajadzības un mērķus digitālās pārveides un prasmju pilnveides jomā;

- ii) ņemot vērā ar galvenajiem digitālo izglītību un digitālo mācību veicinošajiem faktoriem saistītos kritērijus izglītības un mācību iestāžu iekšējos un ārējos kvalitātes nodrošināšanas procesos;
- iii) palīdzot izglītības un mācību iestāžu vadītājiem īstenot digitālo pārveidi, tostarp, pastāvīgi sniedzot norādījumus, atbalstu un nodrošinot profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu;
- iv) veicinot to, ka uz pierādījumu pamata tiek izplatīta labā prakse, atzīstot pirmlietotājas iestādes, kas ar inovāciju un digitālām tehnoloģijām ir uzlabojušas mācīšanu un mācīšanos, un atbalstot vienādranga apmaiņu;
- v) mudinot uz pastāvīgu dialogu starp izglītības un mācību iestādēm un nozari par attīstības un mācību vajadzībām un iespējām, apmainoties ar pieredzi un nodrošinot atgriezenisko saiti attiecībā uz produktiem un tehnoloģijām, ko izmanto mācīšanas un mācīšanās procesā;
- vi) nodrošinot to, ka katrai skolai ir piekļuve tehniskā un pedagoģiskā digitālā atbalsta pakalpojumiem un mācībām, lai palīdzētu skolotājiem un izglītojamajiem izvēlēties, efektīvi ieviest, pārvaldīt un uzturēt mācīšanas, mācīšanās un novērtēšanas procesiem paredzētās digitālās ierīces un rīkus, uzsvāru liekot uz to izmantošanu pedagoģijā;
- vii) veicot visaptverošus pasākumus, lai pievērstu uzmanību kibernetiskai drošībai visās izglītības un mācību iestādēs, mudinot visus darbiniekus piedalīties mācībās par kibernetiskā drošību, vairojot skolēnu un viņu ģimenes locekļu izpratni par kibernetiskā drošību un saglabājot stabilu drošības politiku un piekļuves kontroli, vienlaikus pilnībā izmantojot modernos tehnoloģiskos risinājumus, piemēram, kriptogrāfiju un autentifikāciju.

4. Veicināt taisnīgus un uz ietekmi vērstus ieguldījumus kvalitatīvā, noturīgā un iekļaujošā digitālajā izglītībā un digitālajās mācībās. Dalībvalstīm jo īpaši iesaka:
- a) palielināt savienojamības, aprīkojuma, infrastruktūras, digitālo rīku un satura jomā veikto izdevumu efektivitāti un ietekmi, piemēram:
 - i) koordinējot iepirkuma procesus atbilstoši apstākļiem valstī, lai, kur vien iespējams, gūtu apjomradītus ietaupījumus, vienlaikus pieļaujot elastību attiecībā uz konkrētajām izglītības un mācību iestāžu vajadzībām, un ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt ilgtspēju un piekļūstamību personām ar invaliditāti; ES līmenī brīvprātīgi sadarbojoties saistībā ar standartiem un specifiskajām, ko var izmantot tādos jautājumos kā iepirkums digitālās izglītības jomā;
 - ii) atbalstot digitālo produktu un pakalpojumu atbildīgu un ilgtspējīgu nodrošināšanu, kā arī to uzturēšanu, atjaunošanu un atjaunināšanu saskaņā ar principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” (NBK);
 - iii) apsverot alternatīvas pieejas ieguldījumiem, tostarp publiskā un privātā sektora partnerības, ziedojumu shēmas, un lietotu iekārtu atjaunošanu, ņemot vērā prasības attiecībā uz programmatūras un aparatūras saderību, kā arī attiecīgos gadījumos citu dalībvalstu digitālās izglītības satura tulkošanu un atkārtotu izmantošanu;
 - iv) veicinot pielāgotu atbalstu, speciālās zināšanas un zinātību, piemēram, publiskā un privātā sektora partnerību, padomdevēju struktūru vai vadības/koordinācijas iestāžu veidā, lai izglītības un mācību iestādes varētu izvēlēties piemērotus digitālās izglītības risinājumus, kas ir pielāgoti to mācīšanas un mācīšanās vajadzībām un stratēģiski risina digitālās drošības, piekļūstamības, datu privātuma un digitālā komforta jautājumus;

- v) nodrošinot, ka ieguldījumi jaunā digitālajā aprīkojumā, infrastruktūrā, rīkos un saturā tiek papildināti ar atbilstošām mācībām;
 - vi) veicinot atvērtā pirmkoda, atvērtā satura vai atvērto datu risinājumu un digitālo kopresursu izmantošanu kopumā, tādējādi veicinot to attīstību digitālajā praksē un labāk aizsargājot sabiedriskās vērtības, suverenitāti un digitālo resursu ilgtspēju izglītībā;
- b) garantēt visiem izglītojamajiem vienlīdzīgu piekļuvi, nodrošinot pienācīgus ieguldījumus:
- i) ātrdarbīga interneta savienojamībā, lai panāktu 100 % gigabitu vai ātrāka interneta pieslēgumu visās izglītības un mācību iestādēs un novērstu teritoriālās un sociālekonomiskās atšķirības, izmantojot dažādas tehnoloģijas, tostarp platjoslu, optiskās šķiedras, 5G vai satelītu, saskaņā ar Savienības līmenī noteiktajiem mērķrādītājiem, kas paredzēti Digitālās desmitgades politikas programmā 2030. gadam;
 - ii) mācību telpu digitālā aprīkojuma modernizēšanā, lai garantētu, ka visiem skolotājiem un mācībspēkiem ir piekļuve personalizētai ierīcei (galddatoram, klēpj datoram vai planšet datoram) savas pedagoģiskās prakses pilnveidošanai un ka visas ierīces tiek regulāri apkalpotas un uzturētas saskaņā ar datu aizsardzību;
 - iii) tādas zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu, mākslas un matemātikas (*STEAM*) mācību vides veidošanā, kas, izmantojot starpdisciplināru pieeju, var veicināt digitālo pedagoģiju;
 - iv) procesā, kas nodrošina, ka visiem izglītojamajiem pamatskolas un vidusskolas līmenī, jo īpaši visneaizsargātākajiem un nelabvēlīgā situācijā esošajiem ²⁴, atbilstīgi vecumam ir piekļuve personalizētai ierīcei, kas atbilst viņu konkrētajām vajadzībām, un ka visas ierīces tiek regulāri apkalpotas un uzturētas saskaņā ar datu aizsardzību;

²⁴ Piemēram, personas, kas dzīvo lauku un attālos apvidos vai tālākajos reģionos, personas no sociālekonomiski nelabvēlīgām vai marginalizētām grupām un personas ar invaliditāti.

- v) tāda piekļūstama, mērogojama, pielāgojama un kvalitatīva digitālās izglītības satura izstrādē, kas atbilst mācību programmām un labai pedagoģiskajai praksei, un mācīšanas un mācīšanās materiālu digitalizēšanā, ja tam ir pievienotā vērtība;
- vi) attiecīgu centralizēto pakalpojumu izvēršanā un integrēšanā, tostarp, izmantojot mākoņdatošanas risinājumus, piemēram, virtuālās mācīšanās un administrēšanas pārvaldības sistēmas (tostarp drošus saziņas un sadarbības rīkus, izglītības satura repozitorijus, klases pārvaldību un digitālos novērtējumus) visās izglītības un mācību iestādēs, vienlaikus nodrošinot to standartizāciju un sadarbību, privātumu un datu drošību;
- vii) iekļaujošas izglītības nodrošināšanā, garantējot to, ka izglītojamie un skolotāji ar invaliditāti var piekļūt digitālās izglītības saturam un tehnoloģijām, un nodrošinot specializētu aprīkojumu un risinājumus izglītojamajiem, kam ir speciālās izglītības vajadzības, ņemot vērā spēkā esošos Savienības tiesību aktus par piekļūstamību, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/2102 ²⁵ un (ES) 2019/882 ²⁶.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2102 (2016. gada 26. oktobris) par publiskā sektora struktūru tīmekļvietņu un mobilo lietotņu piekļūstamību (OV L 327, 2.12.2016., 1. lpp.).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp.).

5. Uzdot Augsta līmeņa grupai izglītības un mācību jautājumos nodrošināt vadību šajā ieteikumā aplūkoto galveno stratēģisko jautājumu risināšanā. Tas notiks galvenokārt diskusiju ceļā, ar regulāru informācijas apmaiņu un sniedzot norādījumus stratēģiskos jautājumos ²⁷, kas saistīti ar galvenajiem faktoriem, kuri veicina sekmīgu digitālo izglītību un digitālās mācības. Šai augsta līmeņa grupai būtu jāsaņem atbalsts un vajadzības gadījumā jāizmanto speciālās zināšanas, tostarp no Digitālās izglītības darba grupas: mācīšanās, mācīšana un novērtēšana (*DELTA*) un citām ekspertu grupām citās nozarēs (piemēram, Digitālās desmitgades padomes), lai izmantotu horizontālu starpdepartamentu pieeju. Apspriežamos jautājumus varētu pazinot secīgajās 18 mēnešu politikas programmās.

ATZINĪGI VĒRTĒ KOMISIJAS NODOMU:

1. veicināt paraugprakses apmaiņu, mācīšanos no līdzbiedriem un sadarbību ar ieinteresētajām personām digitālās izglītības un digitālo mācību jomā. Komisija jo īpaši ir iecerējusi:
 - a) nodrošināt paraugprakses apmaiņu, tīklu izveidi un mācīšanos no līdzbiedriem starp dalībvalstīm, politikas veidotājiem, praktiķiem un ieinteresētajām personām no privātā un publiskā sektora, izmantojot esošos rīkus, platformas un kopienas (Digitālās izglītības darba grupu: mācīšanās, mācīšana un novērtēšana (*DELTA*), Eiropas *SALTO* Digitālo resursu centru, Eiropas skolu izglītības platformu, tostarp *eTwinning*, Eiropas Pieaugušo izglītības e-platformu (*EPALE*), platformu “Bērniem labāks internets”, tehniskā atbalsta instrumenta projektus), tostarp, popularizējot Eiropas Digitālās izglītības centru kā vienu no galvenajiem digitālās izglītības un digitālo mācību kontaktpunktiem Savienībā;

²⁷ Šādi jautājumi cita starpā varētu ietvert digitālo prasmju un kompetenču novērtēšanu un sertifikāciju, digitālās izglītības rīku un satura kvalitātes prasības vai mākslīgā intelekta integrēšanu izglītībā un mācībās, tostarp, izmantojot datorzinātni un analītiski algoritmisko domāšanu.

- b) veicināt sadarbību ar ieinteresētajām personām, tostarp programmatūras un aparatūras nodrošinātājiem, saistībā ar digitālo infrastruktūru un rīkiem un to ilgtspējīgu izmantošanu izglītībā un mācībās, vienlaikus veicinot Savienības vērtības un principus privātuma, datu aizsardzības, sadarbības un intelektuālā īpašuma tiesību jomā, ņemot vērā nepieciešamību aizsargāt izglītības un mācību iestāžu autonomiju;
- c) stiprināt starptautisko sadarbību attiecībā uz galvenajiem faktoriem, kas veicina digitālo izglītību un prasmes un kompetences.

2. Atbalstīt izglītības un mācību iestāžu vadītāju, mācītspēku un atbalsta personāla digitālo apmācīšanu. Komisija jo īpaši ir iecerējusi:

- a) ar programmas “*Erasmus+*” palīdzību atbalstīt mobilitāti nolūkā pilnveidot izglītības un mācību iestāžu vadītāju, mācītspēku un atbalsta personāla prasmes digitālo tehnoloģiju izmantošanā mācīšanas, mācīšanās un pārvaldības procesos, tostarp attiecībā uz strauji mainīgajām jauno tehnoloģiju iespējām;
- b) popularizēt tādus rīkus kā *DigCompEdu* un *SELFIEforTEACHERS*, attiecīgā gadījumā atjaunināt tos un atbalstīt sadarbību saistībā ar digitālās pedagoģijas kursu izstrādi un nodrošināšanu skolotāju sākotnējās izglītības un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas jomā;
- c) veicināt to, ka tiek īstenotas “Ētikas pamatnostādnes pedagogiem par mākslīgā intelekta (MI) un datu izmantošanu mācīšanas un mācīšanās procesā”, lai palīdzētu pamatskolas un vidusskolas skolotājiem efektīvi integrēt mākslīgo intelektu un datus skolu izglītībā un balstīties uz minētajām pamatnostādnēm, lai ņemtu vērā jauno tehnoloģiju, piemēram, ģeneratīvā mākslīgā intelekta, ļaunprātīgas izmantošanas sekas un novērstu riskus.

3. Atbalstīt uz ietekmi vērstus ieguldījumus digitālās izglītības un digitālo mācību infrastruktūrā un pakalpojumos, izmantojot valsts un Savienības finansējumu, un stiprināt pierādījumu bāzi attiecībā uz digitālās izglītības politikas un rīku efektivitāti un lietderību. Komisija jo īpaši ir iecerējusi:
- a) atbalstīt dalībvalstu ieguldījumus būtiskā digitālās izglītības infrastruktūrā (tostarp savienojamībā, aprīkojumā, rīkos un digitālajā saturā), izmantojot Savienības finansējumu, un stiprināt saikni starp esošo Savienības politiku un finansēšanas instrumentiem un programmām un valsts un reģionālajām stratēģijām un stratēģiskām pieejām saistībā ar digitālo izglītību un skolu digitalizāciju;
 - b) ņemot vērā tehnoloģiju straujo attīstību, sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām atbalstīt pamatnostādņu un kvalitātes prasību izstrādi attiecībā uz piekļūstamu, labi izstrādātu un kvalitatīvu digitālās izglītības saturu un virtuālo mācību vidi un rīkiem (piemēram, atsevišķām mācību pārvaldības sistēmām un lietojumprogrammām, tostarp atvērtā pirmkoda risinājumiem), lai palīdzētu izglītības un mācību sistēmām sistemātiski novērtēt savu kvalitāti, drošību, uzticamību, izturību, lietderīgumu un iekļaujošo aspektu. Šādas pamatnostādnes un kvalitātes prasības dalībvalstis izmantotu brīvprātīgi;
 - c) mudināt dalībvalstis iesaistīties digitālo kopresursu veidošanā izglītības un mācību jomā, atbalstot un veicinot dalībvalstu aktīvu sadarbību atvērtā pirmkoda, atvērtā satura vai atvērto datu risinājumu popularizēšanā ar kopīgu un daudzpusēju pārvaldību;
 - d) atbalstīt dalībvalstis un tehnoloģiju nodrošinātājus tādu standartizācijas un sadarbības problēmu risināšanā, kas saistītas ar digitālās izglītības platformām un pakalpojumiem dažādos izglītības un mācību līmeņos un veidos;

- e) pastiprināt koordināciju pētniecības jomā, veicināt uz pierādījumiem balstītu paraugprakses izplatīšanu un atbalstīšanu, izmantojot programmas “Apvārsnis Eiropa”, “Digitālā Eiropa” un “Erasmus+”, pētījumus par digitāliem mācīšanas, mācīšanās un novērtēšanas risinājumiem, kā arī to izstrādi un ieviešanu, un testēšanu, pēc kuras var noteikt, cik lielā mērā šie risinājumi uzlabo mācīšanās rezultātus un vienlīdzību;
- f) atbalstīt dalībvalstis centienos panākt mākslīgā intelekta un ģeneratīvā MI efektīvu, drošu un iekļaujošu izmantošanu izglītībā un mācībās, tostarp, veicinot pastiprinātu Eiropas sadarbību un nodrošinot attiecīgas pamatnostādnes, piemēram, par MI pratību un kritisku un pārliccinātu MI izmantošanu;
- g) atbalstīt dalībvalstis efektīvas un lietderīgas digitālās izglītības politikas izstrādē, uzlabojot minētās politikas pierādījumu bāzi, izvērtēšanu un analīzi, piemēram, ar Mācību laboratoriju ieguldījumiem kvalitatīvā izglītībā un mācībās, kā arī sniegt mērķorientētus norādījumus un tehnisko atbalstu, izmantojot tehniskā atbalsta instrumentu;
- h) izmantojot Valstu konsultāciju dienestu tīklu digitālās izglītības jomā un citus attiecīgus kanālus, veicināt valstu pieeju un paraugprakses apmaiņu saistībā ar digitālā aprīkojuma un infrastruktūras efektīvu iepirkšanu izglītības un mācību iestādēm;
- i) atbalstīt dalībvalstu izglītības un mācību apliecinājuma dokumentu digitālo pārveidi, jo īpaši, vēl vairāk izvēršot infrastruktūru Eiropas digitālajiem apliecinājuma dokumentiem par mācību sasniegumiem.

4. Uzlabot pārredzamību un izvērtēt progresu, kas gūts digitālās izglītības un mācību ieviešanā. Komisija jo īpaši ir iecerējusi:
- a) palīdzēt iegūt salīdzinošus datus par galvenajiem faktoriem, kas veicina digitālo izglītību un digitālās mācības visā Savienībā, reizi trijos gados dalībvalstīs veicot apsekojumu par digitālo izglītību Eiropā, balstoties uz “Eiropas skolu apsekojumu: IKT izglītībā” un to pilnveidojot, lai līdz 2025. gadam savāktu pirmo visaptverošo datu kopumu;
 - b) izmantojot, vēlams, esošos uzraudzības instrumentus, uzraudzīt progresu saistībā ar galvenajiem faktoriem, kas veicina digitālo izglītību un digitālās mācības, un ziņot par to, ņemot vērā dalībvalstu stratēģijas un stratēģiskās pieejas, atbilstoši stratēģiskajai sistēmai Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā, piemēram, Izglītības un mācību pārskatam, un izvairoties no papildu administratīvā sloga;
 - c) atbalstīt dalībvalstu dalību starptautiskos apsekojumos, kas sniedz salīdzinošus datus par skolotāju pašreizējo gatavību digitālajai izglītībai, jo īpaši ESAO Starptautiskajā mācīšanas un mācīšanās apsekojumā;
 - d) izvērtēt šā ieteikuma īstenošanā gūto progresu un ne vēlāk kā piecus gadus pēc ieteikuma pieņemšanas ziņot par to Padomei.

Briselē,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs
